
Andrzej Kurz:
Spotkania
z Krzysztofem Kozłowskim

Zrzutka.pl, czyli
zbieranie na wszystko

Eliza Sarnacka-Mahoney:
Kapitalizm zawiódł
młodych Amerykanów

Jacek Pałkiewicz:
Wyprawa na Borneo

GŁOWĄ W MUR

• TEATR CAPITOL •

KULTURALNE LATO, CAPITALNE LATO!

GRAMY
CAŁE WAKACJE

• KUP

BILET

• www.teatrcapitol.pl •

PRZEBOWE KOMEDIE • GWIAZDORSKIE OBSADY • BRAWUROWE FARSY

FESTIWAL TEATRALNY

CAPITOL KULTUROWY.

TEATR TU I ÓWDZIE III EDYCJA

DZIENNIKI
GOMBROWICZA

19 LIPCA 2023 GODZ.17:00
TEATR CAPITOL WARSZAWA

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Opieka i patronat artystyczny
na Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Partneri Medialni

MAXX

onet

WISZCZOWSKA

Polish

ROBIECY

ams

familia.pl

P

Partnerzy Teatru

kicket

O bag

mokosh

ARTYSTA

YTERIA

STUDIO

decimon

adap

Ludobójstwo niezapomniane

Jak w południe 6 lipca wyglądało w Warszawie otoczenie pomnika ofiar ludobójstwa na Wołyniu? Tak jak stosunek kolejnych ekip rządzących na Ukrainie do odpowiedzialności za te zbrodnie. Brud, bałagan, chwasty i bazgroły graffiti. Można to obejrzeć na naszych zdjęciach. Oczywiście na 80. rocznicę IPN i inne władze odpicują ten zakątek przy trasie S8. Niewielu warszawiaków nawet wie, że taki pomnik jest na Marymoncie. Czy trzeba lepszego symbolu, by zobaczyć, jak politycy traktują historię swojego kraju? Nie ma innego państwa, które by przeszło do porządku dziennego nad tym, że co najmniej 120 tys. rodaków leży w dołach na śmieci i na polach porośniętych lasem.

Z ponad 1,2 tys. wsi, których mieszkańców zamordowano ze szczególnym okrucieństwem, nie zostało nic. Kompletnie nic. Rozkradziony dobytek trafił do domów sprawców. Żyją jeszcze ci, którzy brali udział w ludobójstwie. Niemcy stawiają przed sądem 98-letnich zbrodniarzy. A na Ukrainie stawia się im coraz więcej pomników. Na tych kłamstwach nie da się niczego sensownego zbudować.

Nierozliczone zbrodnie jako mit założycielski państwa w XXI w. Toż to paranoja, w której nikt uczciwy nie będzie brał udziału. I chodzi tu nie o zemstę, ale o najbardziej elementarną sprawiedliwość. Uciszenie rodzin wołyńskich to podłość ze strony prezydenta Dudy.

Jak na tak haniebne zachowanie może się zdobyć tak ultratolicki polityk? Gdzie jest hierarchia Kościoła katolickiego, która udaje, że brak ekshumacji i mogił z krzyżami to jakaś nowa normalność? Historii sprzed 80 lat nie przykryje też wojna.

Dość już bólu rodzin wołyńskich. Na ekshumację ofiar nie ma zgody kolejnych władz ukraińskich. Mało tego. Z roku na rok jest coraz gorzej. Na straży kłamstw stoi pokolenie wnuków sprawców. Mają swoją wersję historii. Nie ma w niej miejsca na miliony kości Polaków pomordowanych przez ich przodków. Nie przeszkadza im to jednak w braniu ogromnej pomocy od polskiego społeczeństwa.

Pisanie o ludobójstwie, jakiego doświadczyli Polacy na Wołyniu i w Małopolsce Wschodniej, jest jak bicie głową w mur. Mur wypełniony niewiedzą, obojętnością i świadomością zafałszowanej historii. Ale też, co jeszcze gorsze, hipokryzją, obłudą i głupotą polityków.

A martwiącym się o relacje z Ukrainą dedykuję słowa niezjącego już płk. Jana Niewińskiego, byłego komendanta placówki Armii Krajowej i Polskiej Samoobrony Kresowej we wsi Rybca na Wołyniu: „To nie Ukraińcy dopuścili się zbrodni na Polakach, tylko OUN-UPA, która oprócz ok. 150 tys. Polaków wymordowała też ok. 80 tys. swoich rodaków”.

Bardzo dziękuję za wszystkie dobre słowa
i za wsparcie finansowe.

Proszę o dalsze wpłaty na:

Fundacja Oratio Recta

Nr konta: 72 1090 2851 0000 0001 2023 9821

z dopiskiem: „Darowizna na rzecz PRZEGLĄDU”

BAKOWSKI

**Wakacje z e-bookami
PRZEGLĄDU**

**Czytasz TANIEJ
Wiesz WIĘCEJ**

Teraz tylko po 15 zł!

**Czeka już
41 tytułów**

**50%
TANIEJ**

**KUPUJ NA
sklep.tygodnikprzeglad.pl**

W NUMERZE

KRAJ

- 8 Głową w mur**
Nierozliczone zbrodnie wołyńskie
- 12 Na wojnę, na grzyby, na Eurowizję**
Zrzutka.pl na wszystko
- 16 Pornografia w Sejmie**
Polityka zamiast realnych działań

ZAGRANICA

- 20 USA: Polaryzacja ponad wszystko**
Rozmowa z Elizą Sarnacką-Mahoney
- 23 Tajne więzienia i tortury**
Raport Biura Wysokiego Komisarza NZ
- 26 Wszystkie grzechy republiki**
Francja w płomieniach
- 30 Jedno miasto, dwa światy**
Hebron podzielony

OPINIE

- 34 Andrzej Kurz**
Moje spotkania z Kociem
- 37 Ewa Nowakowska**
Kraina kwitnących waśni

HISTORIA

- 40 Pasionka**
Dziecko wiejskie robotnikiem

KULTURA

- 46 Manipumatki**
– rozmowa z Olgą Chajdas
- 49 Zderzenie cywilizacji**
albo kilka uwag na marginesie
afery genewskiej
- 50 Culturalia**
- 66 Kolor życia. Frida Kahlo**

OBSERWACJE

- 52 Mechanizm drzwi obrotowych**
Choroby psychiczne poza szpitalem
- 56 Popularna i wciąż nieodkryta**
Do Bułgarii nie tylko nad morze
- 59 Trans Borneo**
Podróże Jacka Pałkiewicza

FELIETONY I KOMENTARZE

- 3 Jerzy Domański**
Ludobójstwo niezapomniane
- 15 Jan Widacki**
Dryfowanie polskiej nauki
- 19 Andrzej Szahaj**
Wieczny dramat kobiet
- 29 Roman Kurkiewicz**
Czas entropii, czas bełkotu
- 33 Tomasz Jastrun**
Zawodna pamięć
- 45 Wojciech Kuczek**
Sztuka organiczna w dolinie Jasiołki
- 51 Agnieszka Wolny-Hamkało**
Wylinka

20

ZAGRANICA

**USA: POLARYZACJA
PONAD WSZYSTKO**
Rozmowa z Elizą
Sarnacką-Mahoney

40

HISTORIA

PASIONKA
Dziecko wiejskie robotnikiem

MANIPUMATKI
– rozmowa z Olgą Chajdas

46

KULTURA

Projekt okładki: Iza Mierzejewska

FOT. MARIUSZ GACZYŃSKI/EAST NEWS

Kup książkę

✉ Jacy to wybrańcy?

Ja bardzo przepraszam za moje oburzenie, ale coraz dotkliwiej uwiera mnie kit, który media i politycy nam wciskają. A gdy to się dzieje w moim ulubionym tygodniku, jeszcze się to potęguje. O co mi chodzi? O niby niewinne zdanie w komentarzu redaktora naczelnego „Z totemem po kraju”, cytuję: „Kolejny raz bez żalu żegnamy wybrańców narodu”.

Kolejny raz żegnamy – PEŁNA ZGODA – ale „wybrańców narodu”?! MY??? My jako naród nie wybieramy do władz swoich przedstawicieli, wolno nam jedynie w wyborach głosować na wybranych przez centrale partyjne ich kandydatów. Uważam, że w Polsce nie ma wolnych wyborów do władz centralnych i do władz samorządowych. W wyborach do władz samorządowych jest jeden wyjątek – w wolnych wyborach wybieramy prezydenta miasta. Prezydent miasta jest przedstawicielem mieszkańców. Oni wybierają go w wyborach większościowych i mają prawo go odwołać w trakcie kadencji drogą referendum. Pozostałe wybory są elementem totalitaryzmu partyjnego, który trwa mimo transformacji ustrojowej.

Jotbe

f Cień przeszłości

Wielkie podziękowania dla pana Bohdana Piętka za bardzo ciekawy i świetnie napisany tekst na temat Wołynia. A także podziękowania dla całej redakcji, że nie boi się podejmować tego tematu w obliczu wojny na Ukrainie. Dzisiaj o Wołyniu? To tak, jak w PRL mówić o Katyniu! Trzeba mieć jaja! I jeszcze jedna uwaga. Pan Piętka w swoim tekście przywołuje wystąpienie prezydenta Federacji Rosyjskiej Władimira Putina, który w czasie ostatniego Międzynarodowego Forum w Sankt Petersburgu – cytuję – „miał poruszyć problem »denazyfikacji« Ukrainy oraz wyświetlić film o zbrodniach nacjonalistów ukraińskich na Polakach”. Pan Piętka pisze, że tę informację podał tylko portal Kresy.pl, więc nie potrafi jej zweryfikować. Nie wiem, w jakim wieku jest autor tego tekstu, ale ja jestem 60+ i znam bardzo dobrze język rosyjski, co obecnie bardzo się przydaje w obliczu wojny na Ukrainie. Zaglądam często do rosyjskich mediów i porównuję z tym, co u nas publikują media, bazując tylko na źródłach ukraińskich. Potem wyciągam własne wnioski. Śledziłam również forum w Sankt Petersburgu. No i tak, owszem, Kresy.pl podały prawdę. Władimir Putin miał długie przemówienie do zgromadzonych gości, a potem wyświetlił im krótki, ale mocny film pokazujący udział ukraińskich formacji w Holokauście oraz ludobójstwie Polaków. To było niesamowite zagranie propagandowe, do tego oparte na faktach. Fragment tego wystąpienia Putina oraz film (z polskim tłumaczeniem) znaleźć można na YouTube, wpisując taką oto frazę: W.Putin. Międzynarodowe Forum Ekonomiczne w Petersburgu 2023.

Alicja Łukawska

ZDJĘCIE TYGODNIA

Wieniec w stulecie urodzin gen. Wojciecha Jaruzelskiego na grobie złożyli (od lewej): Agnieszka Wołk-Łaniewska, Wiesław Uchański, Monika Jaruzelska, Jerzy Domański, Paweł Dybicz i Robert Walenciak. 6 lipca 2023 r.

Ponad 1 mld zł wynoszą zaległości Polaków wobec firm telekomunikacyjnych i dostawców internetu (Krajowy Rejestr Długów).

Europejski Trybunał Praw Człowieka w Strasburgu orzekł, że **sędzia Igor Tuleya**, który przez 740 dni był zawieszony przez rządzącą władzę, został pozbawiony immunitetu z naruszeniem Europejskiej konwencji praw człowieka. ETPC nakazał Polsce wypłacić sędziemu 30 tys. euro zadośćuczynienia i 6 tys. euro zwrotu kosztów postępowania. Wyrok nie jest prawomocny.

Nowym przewodniczącym Kolegium IPN został **prof. Tadeusz Wolsza**. Ciało ma charakter dekoracyjny, ale posady w nim są dobrze płatne. W składzie nowego kolegium są starzy członkowie rekomendowani przez Radio Maryja, Solidarność i skrajną prawicę. Trudno pojąć, **co w tym gronie robi dr Bartosz Machalica, bliski współpracownik Włodzimierza Czarzastego**. Lewica legitymizująca tak skompromitowaną instytucję jak IPN to paranoja w najczystszej postaci.

Potwierdziło się, że Igrzyska Europejskie w Krakowie i Małopolsce mimo wydania 500 mln zł były imprezą drugorzędną, mało prestiżową, słabo interesującą kibiców i media. **Najlepiej bawiła się ekipa ministra sportu Kamila Bortniczuka**, choć nie osiągnięto żadnego z założonych celów. I TVP, telewizja pisowska, która tak pokazywała polityków władzy, jakby to oni byli sportowymi herosami.

Teatr im. Słowackiego w Krakowie decyzyjną Zarządu

Województwa Małopolskiego, czyli PiS, traci dyrektora. **Krzysztof Głuchowski, współtwórca sukcesów** i wysokiego poziomu teatru, został odwołany, bo marszałkowi województwa Witoldowi Kozłowskiemu nie mieści się w głowie ten artystyczny fenomen.

Większość (65%) ankietowanych przez Ipsos dla OKO.press i TOK FM w sprawie klauzuli sumienia jest przeciw. 26% zgadza się na możliwość odmowy wykonania świadczeń z powodu przekonań.

Gen. broni Jarosław Gro-madziński, były dowódca 18. Dywizji Zmechanizowanej, jest pierwszym Polakiem, który stanął na czele 60-tysięcznego Eurokorpusu, największej jednostki szybkiego reagowania w Europie.

Nagrodę im. Andrzeja „Wuja” Potoka, przyznawaną przez Ogólnopolską Komisję Historyczną Ruchu Studenckiego, za 2022 r. otrzymali: **Grzegorz Bukala, Andrzej Leparski i Zbigniew Theus**.

Potwierdziła się ocena, jaką ministrowi Andrzejowi Adamczykowi wystawił swego czasu Michał Dworczyk, który podważał jego inteligencję i uczciwość. Adamczyk maszeruje od skandalu do skandalu. Najnowszy to kupno za pieniądze podatników antyradaru Yanosik za 1411 zł.

Ponad 600 tys. imigrantów przybyło w 2022 r. do Wielkiej Brytanii. To trzy razy więcej niż roczna średnia przed brexitem.

W 1106 gminach w Polsce nie ma żadnego złobka ani żadnej instytucji opiekuńczej dla dzieci do lat trzech.

PRZEBŁYSKI

Dzidzia z „Gazety Wyborczej”

Na setne urodziny gen. Wojciecha Jaruzelskiego „Gazeta Wyborcza” wydrukowała tekst jednego z zastępców redaktora naczelnego. Bartosz T. Wieliński zaczął od tego, że miał trzy lata, gdy wprowadzono stan wojenny i 12 lat, gdy Jaruzelski odszedł z polityki. I na tym mógł skończyć. Bo jego wiedza o tamtych czasach jest kalką epitetów i zwykłych bredni. Dzidzia z „Gazety Wyborczej” pisze też o zasługach Generała, łatwo jej przychodzi ferowanie wyroków. Ileż razy czytaliśmy takie teksty! Po Wielińskim też nie spodziewaliśmy się niczego głębszego. I uczciwego.

Abp Jędraszewski kręci z rozwodami

Coś chyba z nami nie tak. Bo rozbawił nas taki nudziarz jak abp Marek Jędraszewski. Zwykle, jak metropolita krakowski się odezwie, to ręka świerży do... polemik. A tu taka niespodzianka. Na Twitterze abp Jędraszewski napisał, że „człowiek wierzący nie może z czystym sumieniem głosować na ludzi, którzy nie szanują sakramentu małżeństwa”. Czyli wezwał wierzących, by broń Boże nie głosowali na Ryszarda Terleckiego, Marka Kuchcińskiego, Adama Bielana, Mariusza Kamińskiego czy Małgorzatę Gosiewską. To zresztą tylko wierchołek wielkiej góry prawicowych rozwodników. Są jednak rozwodnicy bliscy sercu Jędraszewskiego. Przecież nie tak dawno osobiście dawał ślub kościelny Jackowi Kurskiemu, który po 24 latach unieważnił swoje pierwsze małżeństwo kościelne, i Joannie Klimek – też recydywa i unieważnienie wcześniejszego ślubu kościelnego.

Wojownicy z mieczem

Gdy w czerwcu turyści spragnieni jodu zjechali do Rumi (Pomorskie), mogli w bonusie obejrzeć egzotyczne widowisko. Ponad 6 tys. mężczyzn z rodzinami wzięło udział w pasowaniu 352 nowych braci i 12 księży na wojowników Maryi. Wcześniej musieli oni zaliczyć dwu-, trzyletnią formację i weryfikację, zwaną braterską rozmową. Jeśli spełniali wymagania Statutu i Kodeksu Wojowników Maryi, zostali przyjęci.

Ta męska wspólnota liczy już ok. 15 tys. wojowników. A ok. 30 tys. jest w procesie formacji. Jeszcze trochę i zastąpią oddziały Błazczaka. Z chorągwiami, w czarnych koszulkach, z mieczami i różańcami w rękach pomaszerują w obronie polskich rodzin, małżeństw i wiary.

Mentalny inkwizytor

Była sobie Szkoła Wyzsza Wymiaru Sprawiedliwości w Kaliszu, która kształciła funkcjonariuszy Służby Więziennej. Miała nawet rektora. Ulubieńca gazety o. Rydyzka. Dr Michał Sopiński to mentalny wytwór systemu bezprawia i niesprawiedliwości. Rektor ma duże ambicje. Podobnie jak Zbigniew Ziobro, który przekształcił SWWS w – jakżeby inaczej – Akademię Wymiaru Sprawiedliwości. Kasiora (16 mln) poszła na biurowiec w Warszawie. Wynajęto hotel dla studentów. Zarzuty wysuwają Najwyższa Izba Kontroli, Senat oraz Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyzszego. Nic to. Ziobro górą. A rektor? Mentalny inkwizytor. Chce tak zlustrować administrację publiczną, by było miejsce dla kolejnych cyników. Kumpi i rodziny dojrzej zmiany.

PYTANIE TYGODNIA

Jakie są cechy nowoczesnego człowieka?

PROF. MAGDALENA ŚRODA,
filozofka, Uniwersytet Warszawski

O ile sporo wśród nas ludzi ponowoczesnych (zagubionych w postprawdzie, postpolityce, postwładzy i posttożsamości) i bardzo dużo ludzi o uosobieniu feudalnym (zwłaszcza wśród polityków), o tyle człowiek nowoczesny jeszcze w pełni nie zaistniał. To oświeceniowy ideał. Człowiek nowoczesny to ten, który kieruje się rozumem, polega na wiedzy, jest ciekawy świata, otwarty i tolerancyjny, złaicyzowany, niechętny wszelkim irracjonalizmom, czy chodzi tu o istnienie smoków, czy o dziewictwo Maryi. To również człowiek, który ceni demokrację, a w niej różnorodność i równość (wszak rodzimy się nie tylko wolni, ale i równi). To ktoś, kto ceni tradycję, ale nie robi z niej bożka, bo woli patrzeć w przyszłość. Wierzy w postęp, nie tylko techniczny, ale i moralny. Jest myślący, krytyczny, choć rozum nie ogranicza jego wyobraźni. Potrafi więc nawet wyobrazić sobie nowoczesną Polskę.

PROF. ALEKSANDRA PRZEGALIŃSKA,
futurolożka, Akademia Leona Koźmińskiego

Nawet trudno mi stwierdzić, kim właściwie jest „nowoczesny człowiek” – myślałam, że nowoczesność jako epoka już jest za nami. Ale gdybym miała powiedzieć, jakie cechy daje się obserwować u ludzi współczesnych, to wymieniałabym elastyczność i adaptacyjność, bo żyjemy w czasach, gdy zmiany technologiczne, społeczne i ekonomiczne dokonują się w szybkim tempie.

Poza tym nowoczesność – w pozytywnym sensie – wiąże się z dążeniem do samorozwoju i poszerzania horyzontów. Nowoczesny człowiek niezależnie od wieku czy zawodu dąży do ciągłego doskonalenia swoich umiejętności, pogłębiania wiedzy i rozwijania siebie jako jednostki. Ale wydaje mi się również, że człowiek współczesny to człowiek zdecydowanie przebudzowany, nierzadko przemęczony i skonfundowany nadmiarem bodźców i informacji.

KATARZYNA KUCEWICZ,
psycholożka

Nowoczesność dziś oznacza otwartość. Otwartość na różnorodność i szacunek dla niej. Nowoczesny człowiek ma umiejętność dostrzegania, że ludzie są różni pod wieloma względami. Szanuje odrębność innych i nie ma maniakalnej potrzeby pozostawiania w szufladkach, np. wyuczonych w toku własnej socjalizacji. Świat bardzo dynamicznie się zmienia i żeby pozostawać nowoczesnym, trzeba od tych zmian się adaptować. Z perspektywy psychologicznej nowoczesna osoba rezygnuje z samopoświęcenia. Stawia siebie na pierwszym miejscu, choć nie w sposób egocentryczny. Po prostu dba o siebie i swoje zdrowie psychiczne, pyta: czego ja dziś potrzebuję? Odchodzimy od mitów matki Polki czy człowieka, który przede wszystkim poświęca się dla bliźniego. Wchodzimy jako społeczeństwo w nowoczesność dzięki narracji: pomagaj innym, ale pamiętaj, aby siebie nie stawiać na końcu kolejki.

Rozmawiał Kornel Nawrzymiak